

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1929 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om anordnande av ändamålsenligare sittplatser i kamrarnas plenisalar.

I en inom första kammaren väckt, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad motion nr 217 hava herrar *Ljunglund* och *Örne* hemställt, »att första kammaren ville i skrivelse till riksgäldsfullmäktige anhålla, att kammarens plenisal måtte utrustas med så vitt möjligt ändamålsenliga sittplatser».

Till stöd för yrkandet hava motionärerna anfört följande:

»Den svenska riksdagens lokalfråga är allt annat än tillfredsställande ordnad. I all synnerhet gäller detta omdöme kamrarnas nuvarande inredning. Det har med all rätt klagats över den oro, det spring och den brist på samlad uppmärksamhet, som prägla kamrarnas sammanträden. Naturligtvis äro orsakerna härtill flera. Men det må undras, om icke en av de förnämsta är att söka i den otrevnad, som de nuvarande sittplatsanordningarna skapa. De pulpeter, kamrarna ha, äro i utomordentlig grad olämpliga för sitt ändamål. Man sitter obekvämt i dem. Men detta är icke den största olägenheten. De erbjuda icke nödigt utrymme för vare sig skrivning eller läsning. Pulpeters skiva är alldeles för smal för att kunna tjänstgöra som underlag för uppslagsböcker eller annan dokumentation. Det är praktiskt taget ogörligt att på densamma avfatta ett brev. Den oundvikliga följderna blir därför också den, att riksdagsledamoten för varje skrivgöromål tvingas lämna plenisalen. Vore pulpeterna ändamålsenliga och erbjöde de utrymme för såväl läsning som skrivning, så vunnes därmed, att kamrarnas ledamöter i vida större utsträckning än vad nu är fallet vore tillstädes vid förhandlingarna.

Inredningen av t. ex. det danska riksdagshusets plenisalar synes erbjuda ett gott föredöme. Där är ledamotens pulpet ett bekvämt arbetsbord i smått, med utrymme för såväl böcker som papper och dessutom för en liten lampa med diskret ljus. Det synes vara på tiden, att den svenska riksdagen söker inrätta sina plenisalar efter liknande principer. Och ehuru vi äro väl medvetna om att en något så när tillfredsställande reform i förevarande avseende erbjuder avsevärda kostnader och tekniska svårigheter, ha vi likvisst ansett oss böra bringa spörsmålet under kammarens prövning.»

I en inom andra kammaren väckt motion nr 336, som likaledes hänvisats till bankoutskottet, har herr *Engberg* föreslagit, »att andra kammaren ville i skrivelse till riksgäldsfullmäktige anhålla, att kammarens plenisal måtte utrustas med så vitt möjligt ändamålsenliga sittplatser».

Motiveringen för sistnämnda förslag är av enahanda innehåll som motiveringen i nyssnämnda motion I: 217.

Sedan bankoutskottet hos fullmäktige i riksgäldskontoret anhållit, att fullmäktige ville avgiva och till utskottet inkomma med yttrande över ifrågasvarande motioner samt därvid jämväl förebbringa utredning rörande möjligheterna att tillgodose de i motionerna uttalade önskemålen, hava fullmäktige hos byggnadsstyrelsen hemställt, att styrelsen måtte i samråd med arkitekten A. Johansson verkställa den av utskottet begärda utredningen.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse till fullmäktige den 2 maj 1929 framlagt utredning i ämnet. Av skrivelsen inhämtas huvudsakligen följande:

Sedan fullmäktige överlämnat en plan över de två sammanträdessalarna i den danska riksdagsbyggnaden jämte en teckning, som mer detaljerat utvisade medlemmarnas sittplatser därstädes, hade byggnadsstyrelsen på platsen närmare studerat plenisalarna i vårt riksdagshus ävensom samrått med arkitekten Johansson.

Till en början hade undersökts, huruvida en annan uppställning av ledamöternas pulpeter skulle kunna möjliggöra en förbättring i det anmärkta avseendet. Den nuvarande uppställningen med pulpeter placerade två och två vid sidan av varandra och med rymliga gångar på ömse sidor beredde ledamöterna bekvämt tillträde till platserna och även lätthet att utan att i högre grad störa förhandlingarna komma till och avlägsna sig från platserna. Att med bibehållande av samma princip för uppställningen öka platsutrymmet i motionärernas syfte låte sig emellertid icke av utrymmes-skäl göra. Byggnadsstyrelsen hade därför undersökt, huruvida icke med tillämpande av annan idé för uppställningen skulle kunna ernås större utrymme för varje plats. Härvid hade de av motionärerna såsom föredömliga angivna plenisalarna i det danska riksdagshuset tjänat såsom förebild. Det därstädes tillämpade systemet återfunnes för övrigt i rådssalen i Stockholms stadshus. Å en skrivelsen bilagd plan över andra kammarens plenisal visades, hur en sådan uppställning av platserna skulle kunna anordnas. Någon plan för första kammaren vore ej utarbetad, då utrymmet där vore större än i andra kammaren.

Enligt denna uppställning skulle mittgången bibehållas, medan pulpeterna skulle placeras i rader intill varandra å gradiner, som från mittgången bågformigt slöte upp mot platsen framför presidiet. Detta bibehölles i huvudsak i sitt nuvarande skick, dock med väsentligt minskat utrymme. Till gradinerna funnes tillträde, utom från mittgången, från salens sidor. De ledamöter, som icke hade ytterplatser, måste alltså för att komma till eller från sina platser passera gradinen framför de bakom sittande, vilket givetvis måste verka störande.

Denna plan låte sig genomföra med ett mått av 60 cm i bredd och 165 cm i djup för varje plats, vilket vore något mindre än motsvarande mått i de danska plenisalarna, där måtten vore respektive 62,5 och 178 cm. Det vore emellertid att märka, att borden i de danska salarna vore onödigt djupa, 60 cm, vilket mått syntes kunna minskas. I det föreliggande förslaget vore pulpeterna minskade till 45 å 50 cm, varigenom det återstående utrymmet för stolplats och gång bleve detsamma som i de danska plenisalarna. Mera

betänkligt vore däremot breddmättet, som i förslaget vore 2,5 cm mindre än det danska måttet, vilket i sin tur måste betraktas såsom minimimått.

De föreslagna förändringarna beträffande ledamöternas platser hade emellertid icke kunnat ske utan en betydlig inknappning av platserna för presidiet, vilket på detta sätt bleve i det trängsta laget och varigenom nödvändiggjordes bortflyttande av bysten i fondnischen.

Anordningarna skulle för övrigt medföra en omläggning av golvet samt av kanalerna för införandet av ventilationsluften ävensom anskaffande av nya pulpeter med fåtöljer.

Kostnaderna för dessa förändringars genomförande i de båda plenisalarna kunde beräknas till omkring 200 000 kronor enligt en vid skrivelsen fogad kostnadsberäkning.

Byggnadsstyrelsen hade även undersökt, huru man med möjligast enkla medel skulle kunna avlägsna de av motionärerna påtalade största olägenheterna. Pulpeterna skulle sålunda — på sätt två vid skrivelsen fogade ritningar utvisade — kunna göras mera ändamålsenliga genom att utöka skivorna 5 cm i djup, varigenom dessa utdragna skulle bliva 36 cm i stället för 31 cm. I samband härmed borde förststycket till facket under skivan borttagas, så att facket bleve öppet såsom en hylla och man alltså icke nödvändigtvis måste lyfta upp locket för att komma åt innehållet i facket. Detta skulle sålunda ej längre kunna låsas, vilket dock icke syntes medföra någon större olägenhet, då kammarledamöterna numera hade andra låsbara förvar. Den nuvarande platsanordningens mått syntes medgiva en dylik utökning av pulpeten, då platsinnehavaren intoge sittande ställning. För stående ställning blev dock utrymmet väl knappt, varför, i samband med ökningen av skivan, den skjutbara sitsen skulle kunna minskas med 5 cm, varigenom det fria utrymmet vid stående ställning — när alltså sitsen vore tillbakadragen — icke skulle bliva mindre än det nuvarande. Fåtöljerna skulle på detta sätt icke komma att förlora i bekvämlighet, då minskningen skulle ske å sitsens innanför stolsryggen överskjutande del. Minskningen medgäve, att stolsitsen utan att komma i en mera besvärande ställning för den bakomsittande skulle kunna skjutas tillbaka 5 cm utöver nuvarande läge.

Genom en omstoppning av sitsarna i samband med minskningen skulle dessa kunna givas ett mera tillbakalutande läge, vilket skulle göra fåtöljerna mera bekväma.

Ett genomförande i båda plenisalarna av dessa ändringar hade beräknats betinga en sammanlagd kostnad av omkring 80 000 kronor.

Den i byggnadsstyrelsens skrivelse åberopade kostnadsberäkningen är av följande utseende:

I. *Bibehållande av de gamla bänkarna efter förändring av sitsarna och skrivstöden m. m.*

Framdragning av elektriska ledningar jämte bilningsarbeten samt

efterkomplettering av golven m. m.	26 000:—
Snickeriarbeten jämte omstoppning av sitsarna ..	404×100:— 40 000:—
Elektrisk armatur	404× 12:— 5 000:—
Tillsyn och oförutsedda utgifter (10 %)	7 000:—
	Kronor 78 000:—

II. Helt ny bänkanordning.

Bortrivning av alla gamla bänkar och gradiner m. m.		3 000:—
Byggnadsarbeten för nya värmeventiler och elektr. ledningar ..		15 000:—
Nya gradiner med socklar och efterkompletteringar		20 000:—
Förändring av estraderna		4 000:—
Nya pulpeter	404×95:—	38 000:—
Nya stolar	404×130:—	53 000:—
Nya ventiler för varmluften		5 000:—
Elektriska belysningsledningar		14 000:—
Elektrisk armatur	404×12:—	5 000:—
Nya mattor	700×21:—	15 000:—
Ritningar, kontroll och oförutsedda utgifter (15 %)		26 000:—
		Kronor 198 000:—

Av de i skrivelsen omnämnda ritningarna äro två, som åskådliggöra innebörden av de utav byggnadsstyrelsen framlagda alternativa förslagen, i avtryck fogade vid detta utlåtande.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava med skrivelse den 8 maj 1929 till utskottet överlämnat byggnadsstyrelsens utredning och därvid uttalat, att de för egen del icke hade något att tillägga till vad byggnadsstyrelsen anfört i ämnet.

Utskottet. Även enligt utskottets mening måste bänkanordningarna i kamrarnas plenisalar för närvarande anses vara i flera avseenden mindre tillfredsställande. Den utredning, som i ärendet verkställdes, giver emellertid vid handen, att på grund av de knappa utrymmena i plenisalarna synnerliga svårigheter föreligga för erhållande av förbättrade anordningar beträffande sittplatserna. Efter utskottets uppfattning kan intet av de förslag, som under utredningen framkommit, medföra en tillfredsställande lösning av frågan. De förbättringar, som genom förslagen skulle vinnas, synas utskottet icke vara av den betydelse, att de kunna uppväga de med förslagens genomförande förbundna avsevärda kostnaderna. Vad särskilt angår det framförda alternativet med helt ny bänkanordning, skulle detta förslag medföra en betänkelig inknappning av utrymmet för kamrarnas presidier.

På grund av nu anförda omständigheter har utskottet i sakens nuvarande läge funnit sig böra avstyrka bifall till de väckta motionerna.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I: 217 och II: 336 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 maj 1929.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar *C. E. Svensson, Pettersson* i Olovstorp, *Ström, Abrahamsson, Dalberg, Andersson* i Hedsta, *P. A. Larsson* och *Bodin*;

från a n d r a kammaren: Herrar *Winkler, Borggren, Bäcklund,* Wikström, Ryberg, Lovén, Svensson* i Betingetorp och *Leffler*.

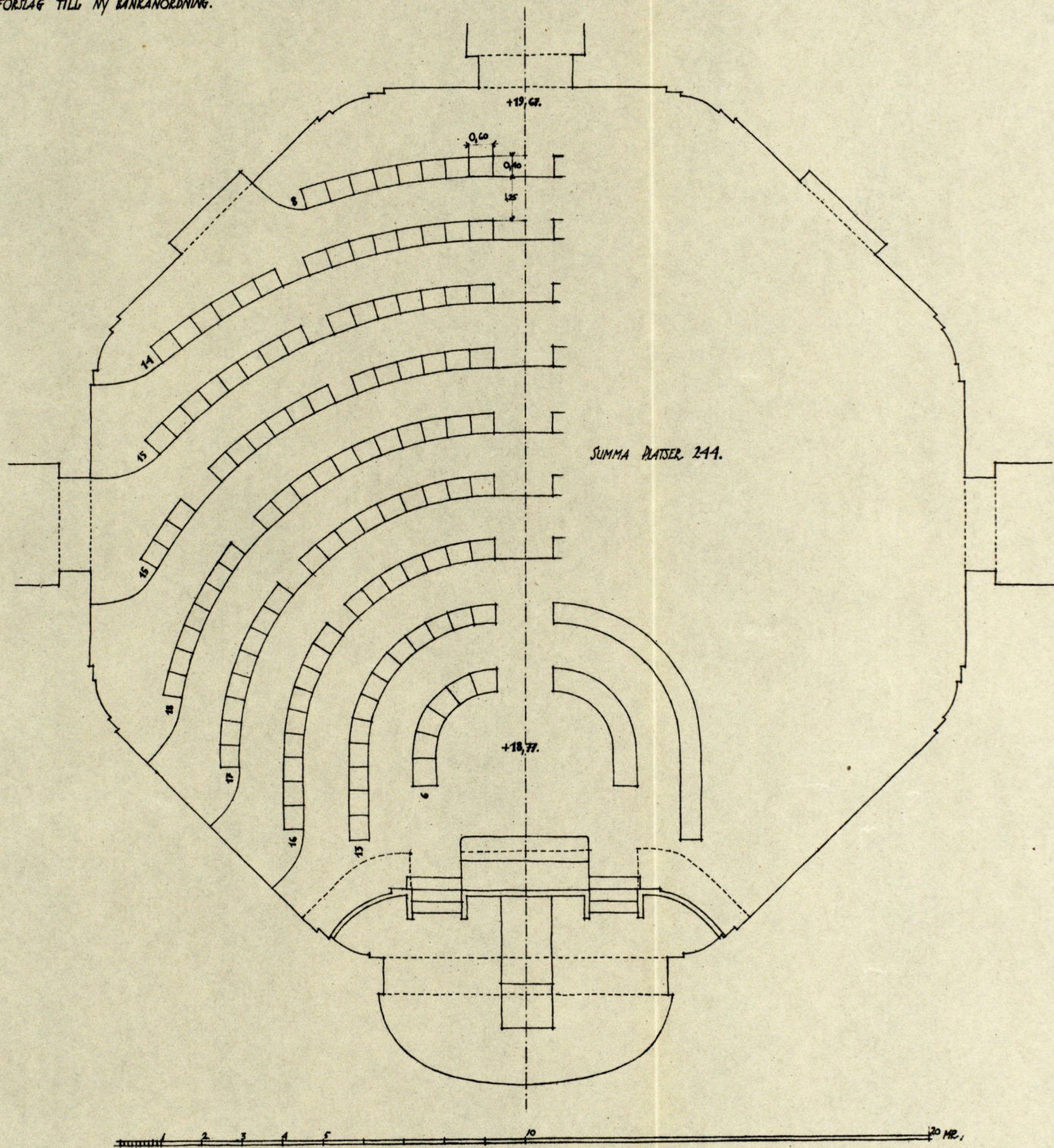
---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

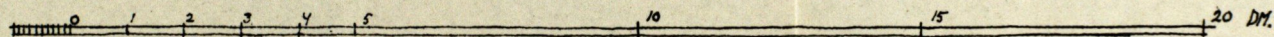
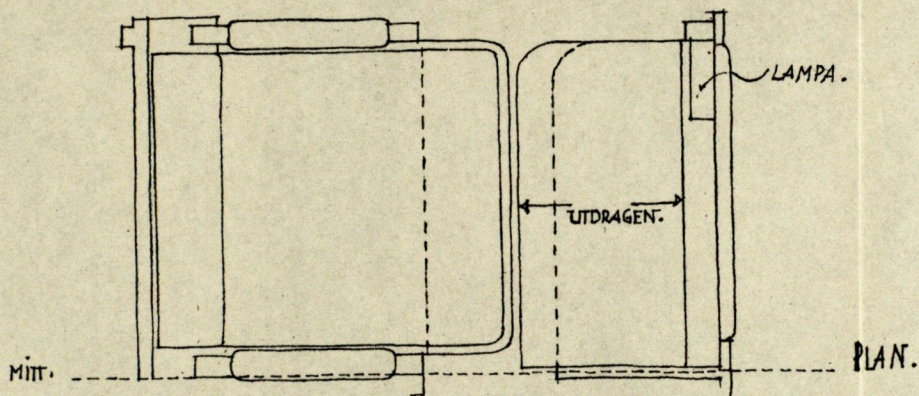
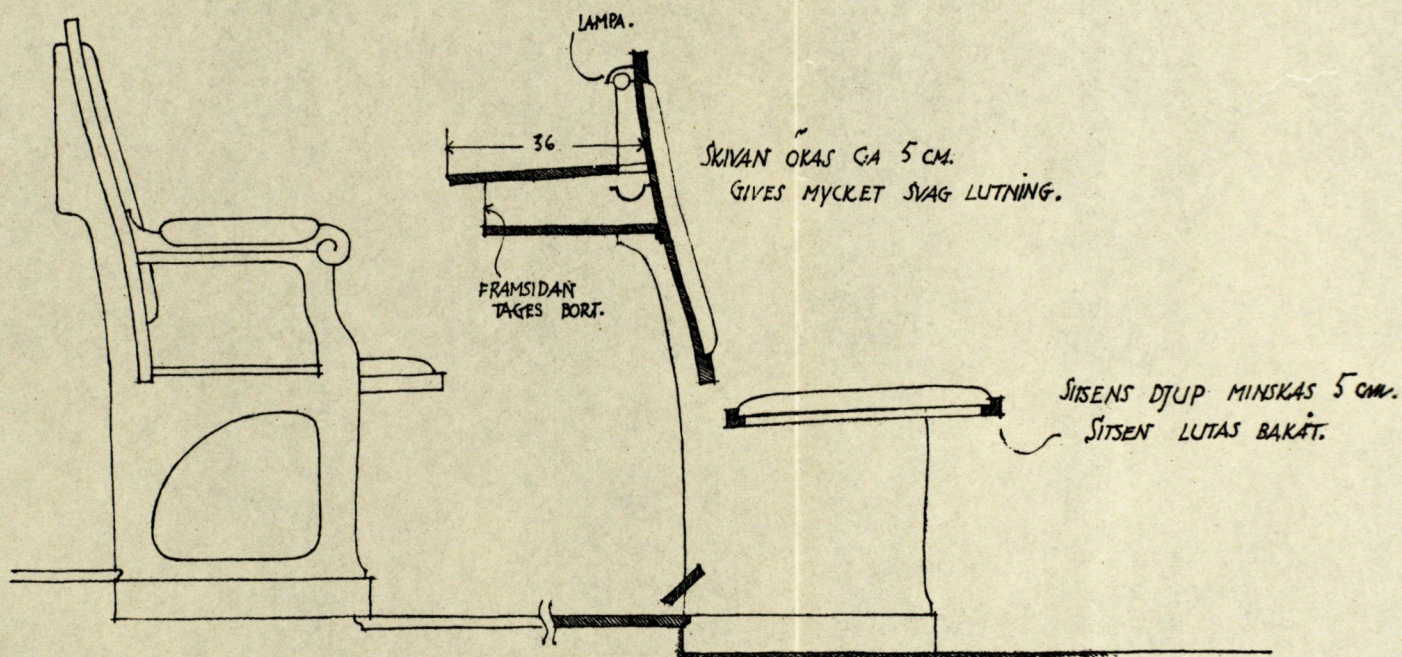
ANDRA KAMMARENS PLENISAL.

FÖRSLAG TILL NY BÄNKANORDNING.

RIKSDAGENS PLENISALAR. FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV NUVARANDE BÄNKAR.

BYGGNADSSTYRELSEN
UTREDNINGSBYRÅN

LITT.

RITAD AV I. Hrn. DATO 4/4 1929.